

Mergând direct la surse și cercetându-le cu atenție, autoarea cărții a reușit să aleagă din miile de pagini scrise despre prestigioasa instituție de-a lungul celor 150 de ani de existență, faptele care relevă importanța incontestabilă a acestei instituții.

Prezentarea oferită cititorilor este obiectivă, susținută de documente atent analizate, din Arhiva CNSAS sau SANIC (Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale), iar meritul esențial constă în contribuția deosebită adusă de această monografie la o mai bună cunoaștere a istoriei uneia din cele mai importante instituții din spațiul cultural românesc.

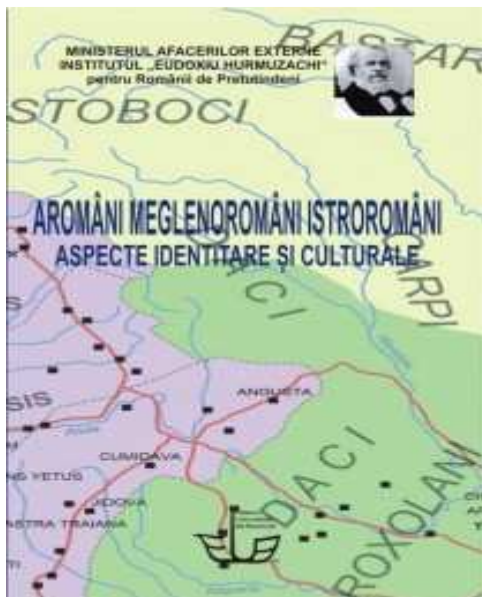
Autoarea își manifestă speranța că această lucrare va fi un punct de sprijin pentru apariția unui nou studiu asupra existenței Facultății de Litere din București, bazat pe cercetări și mai ample.

Cartea este de o excepțională bogăție documentară și fotografică și se sprijină pe o cercetare minuțioasă.

Cititorii vor profita mult de pe urma acestei sinteze, care marchează un moment aniversar și reprezintă un omagiu adus prestigioasei instituții, din partea autoarei și a colaboratorilor acesteia.

Laura-Rodica Hîmpă

Aromâni, meglenoromâni, istroromâni: Aspecte identitare și culturale.
Coordonator: Adina Berciu Drăghicescu. București, Editura Universității din București, 2012, 790 p. ISBN 978-606-16-0148-6

Inițiativa acestei lucrări aparține Institutului “Eudoxiu Hurmuzachi” pentru Românii de Pretutindeni, și a fost realizată în parteneriat cu Facultatea de Litere din cadrul Universității din București.

Volumul adună studii și documente referitoare la aromâni, meglenoromâni și istroromâni, acestea fiind în cea mai mare parte rezultatul cercetărilor de teren cu caracter interdisciplinar efectuate în România, în Peninsula Balcanică, în arhivele și muzeele din țară. Cercetările, întreprinse în perioada 2010-2011, s-au desfășurat într-o arie mai puțin abordată până în prezent din punct de vedere cultural:

zona fărșerotă din Albania și zona meglenoromână din Grecia și Republica Macedonia.

Acest studiu a fost solicitat de unii membri ai Asociației aromânilor din Albania, cu ocazia Congresului Aromânilor de la Tirana, din noiembrie 2009 care au adus la cunoștință pericolul dispariției lente, dar sigure, a multor componente de patrimoniu imaterial din cadrul comunității aromâne din Albania.

Echipe de cercetare a avut un caracter interdisciplinar, după cum urmează:

1. Prof. univ. dr. Adina Berciu-Drăghicescu – istoric, coordonator/ director de proiect, profesor la Facultatea de Litere a Universității din București

2. Dr. Virgil Coman – istoric, arhivist, șeful Serviciului Județean Constanța al Arhivelor Naționale, lect. univ. dr. la Facultatea de Istorie și Științe Politice, Universitatea „Ovidius” din Constanța.

3. Dr. Dorin Lozovanu – etnograf, cercetător științific superior la Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală din Chișinău, lector univ. dr. la Facultatea de Istorie-Geografie a Universității de Stat Moldova din Chișinău, președinte al Asociației de Geografie și Etnologie din Moldova.

4. Dr. Maria Magiru – istoric-etnolog, muzeograf, director al Muzeului de Artă Populară din Constanța.

5. Prof. univ. dr. Rodica Tanțău – istoric, profesor la Facultatea de Management, Academia de Studii Economice din București.

6. Prof. univ. dr. Inocențiu Drăghicescu – matematician, Institutul Politehnic București – realizarea imaginilor.

7. Lect. univ. dr. Mirela Kozlovsky – muzicolog, etnolog, lect. univ. dr. la Facultatea de Arte și Pedagogie Muzicală, Universitatea „Ovidius” din Constanța.

8. Lect. univ. dr. Luciana Octavia Madge, Facultatea de Litere, Universitatea București – bibliolog, documentarist, a asigurat documentarea, coordonator adjunct de Proiect.

9. Prof. Marian Crăciun – director departament Consiliere studenți, Universitatea din București – realizarea imaginilor și înregistrarea interviurilor.

10. Dragoș Matei, inginer electronist – realizarea Portalului Web.

Documentarea și cercetarea autorilor au urmărit aducerea în actualitate a elementelor identitare și culturale ale aromânilor, meglenoromânilor și istroromânilor, aflați atât în Peninsula Balcanică, cât și în România.

Prezentarea, descrierile și investigațiile evidențiază în special aspecte din patrimoniu mobil, imobil și imaterial al acestora. Cu această ocazie, autorii trag un semnal de alarmă asupra perspectivelor dispariției iminente a patrimoniului imaterial și cultural al aromânilor, meglenoromânilor și istroromânilor aflați în locurile lor de baștină, dar și în România.

Noutatea investigațiilor constă într-o cercetare comparativă istorico-etnografică a patrimoniului cultural, în mod special a celui imaterial, al fărșeroților

și moscopolenilor originari din Albania și stabiliți în România (Constanța, Palazu Mare, Ovidiu și Nisipari), cât și al meglenoromânilor stabiliți în România (Cerna) și a celor din locurile de baștină din Grecia și Republica Macedonia .

Concluzia cercetărilor este una foarte clară: între cele două comunități, din locurile de baștină și cele stabilite în România după al doilea război mondial, există identitate deplină în ceea ce privește patrimoniul imaterial, dar și în privința identității culturale.

Volumul are următorul cuprins :

Capitolul I – *Fârșeroși, Moscopoleni, Meglenoromâni – Patrimoniul cultural* - Adina Berciu-Drăghicescu și Virgil Coman

• *Ghiduri de interviu.*

• *Lista subiecților intervievați.*

Capitolul al –II- lea - *Evoluția spirituală a românilor sud-dunăreni – Repere istorice* - Lucian Miclăuș.

Capitolul al-III-lea - *Românii din Peninsula Balcanică. Studiu de caz: Aromânii din Albania* - Adina Berciu-Drăghicescu.

Capitolul al-IV-lea *Institutul Român de la Saranda (Albania)* - Adina Berciu-Drăghicescu.

Capitolul al-V-lea - *Aromânii din Albania: Aspecte etnodemografice și identitare* - Dorin Lozovanu.

Capitolul al-VI-lea - *Scurtă privire asupra meglenoromânilor până la sfârșitul secolului al XX-lea* - Virgil Coman.

Anexe. Documente de arhivă privitoare la meglenoromâni – Secolul XX

Capitolul al-VII-lea *Meglenoromânii – Aspecte istorice, geografice, etnoidentitare și etnodemografice* - Dorin Lozovanu.

Capitolul al-VIII-lea - *Trăsăturile specifice muzicii tradiționale a meglenoromânilor din Cerna. (Jud. Tulcea)* - Mirela Kozlovsky

Capitolul al-IX-lea – *Cântece și hore de Rusalii comune la meglenoromâni și macedoneni* - Petar Atanasov.

Capitolul al-X-lea – *Aspecte privind școlile și bisericile românești din Peninsula Balcanică – 1864-1961*- Adina Berciu-Drăghicescu *Anexe. Documente de arhivă.*

Capitolul al-XI-lea - *Considerații etnografice privitoare la românii din Peninsula Balcanică.*- Maria Magiru

Lista cu obiecte aromânești (fârșerote) aflate în patrimoniul Muzeului de artă populară din Constanța.

Capitolul al-XII-lea - *Dialectul istroromân. Privire generală* - Vasile Frățiță.

Capitolul al-XIII-lea - *Istroromânii sau vlahii istrieni. Trecut, prezent și viitor*- Richard Sârbu.

Capitolul al-XIV-lea - *Texte istroromâne* - Richard Sârbu.

Capitolul al-XV-lea - *Observații cu privire la modalitățile de delimitare a inventarului de cuvinte de origine latină din lexicul istroromânei* - Gabriel Bărdășan.

Capitolul al-XVI-lea- *Aspecte privind influența italiană asupra dialectului istroromân* - Ana-Maria Pop.

Capitolul al-XVII-lea - *Caracterizarea geografică, istorică și culturală a minorității istroromâne din Croația* - Dorin Lozovanu.

Volumul este însoțit de un DVD pe care sunt înregistrate mărturii de istorie orală, precum obiceiuri din ciclul familial (nunta, nașterea), cele din ciclul calendaristic, sărbători și obiceiuri din ciclul agro-pastoral, cântece, jocuri, la care se adaugă imagini cu biserici, cimitire, locuințe, școli, grădinițe, muzee, ateliere de sculptură etc. Cartea poate fi accesată gratuit pe internet, pe adresa www.hurmuzachi.ro

Proiectul a avut drept componentă esențială înregistrarea și arhivarea unor mărturii de istorie orală precum: obiceiurile din ciclul familial (nașterea, nunta, înmormântarea) și cele din ciclul calendaristic (sărbători și obiceiuri cu dată fixă: Crăciunul, Anul Nou; sărbători și obiceiuri cu dată mobilă: Paștele; sărbători și obiceiuri din calendarul agro-pastoral; sărbători și obiceiuri comunitare; reprezentări mitice), cântece și jocuri tradiționale, apoi date despre moștenirea meșteșugurilor tradiționale ș.a. La toate acestea se adaugă numeroasele imagini, înregistrate pe CD, cu biserici, cimitire, dar și aspecte din viața cotidiană a aromânilor din Albania și a meglenoromânilor din Grecia și Republica Macedonia care însoțesc prezenta lucrare.

Informații privind patrimoniul imaterial al aromânilor din Albania și modalitățile de prezervare al acestuia nu s-au realizat și, implicit, nu s-au publicat până în prezent, nici de către Institutul de Etnografie și Folclor „C. Brăiloiu”, nici de către alte instituții de profil. Prin urmare, un astfel de studiu realizat de o echipă interdisciplinară de cercetători era necesar.

Cercetarea este utilă nu numai aromânilor din Albania, a meglenoromânilor din locurile de baștină sau a reprezentanților acestor comunități care trăiesc astăzi în România, dar și unor departamente și instituții care funcționează în cadrul Ministerului Culturii și al Patrimoniului, Ministerului Afacerilor Externe, Muzeului Țăranului Român, Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti” etc.

Prezenta lucrare va contribui la înțelegerea problematicii și la sensibilizarea opiniei publice din România, dar și din Uniunea Europeană, pentru salvarea și protejarea valorilor patrimoniului aromân și meglenoromân din Albania, Grecia și Republica Macedonia precum și a valorilor din patrimoniul istroromân.

Aromânii din Albania și meglenoromânii din locurile de baștină vor beneficia cel mai mult de această investigație, fiind informați asupra valorilor patrimoniale imateriale pe de-o parte, iar pe de altă parte, sugerându-li-se și soluțiile de păstrare și transmitere a acestora generațiilor viitoare, ca un element

RECENZII

---

fundamental în păstrarea identității lor. Un alt aspect asupra căruia se atrage atenția în prezentul volum îl constituie atenția deosebită care trebuie acordată păstrării identității istroromânilor.

Cercetarea se adresează publicului românesc și celui european interesat de comunitatea aromânilor din Peninsula Balcanică, din România, Albania, Grecia, Republica Macedonia precum și de comunitatea meglenoromânilor din Republica Macedonia și Grecia și mai larg, are drept țintă, de asemenea, comunitatea istroromânilor de pe coasta Dalmației și din România.

Laura-Rodica Hîmpă